

1684/4566 - عَنْ أُسَامَةَ بْنِ رَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبَ عَلَى حِمَارٍ، عَلَى قَطِيقَةِ فَلَكِيَّةِ، وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ بْنَ رَيْدٍ وَرَاءَهُ، يَعْوُدُ سَعْدًا بْنَ عَبَادَةَ فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنَ الْحَزَرِجِ، قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ. قَالَ: حَتَّىٰ مَرَّ مَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلْوَلَ، وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي، فَإِذَا فِي الْمَجْلِسِ أَحْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةُ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودُ وَالْمُسْلِمِينَ، وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ، فَلَمَّا غَشِيَتِ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ، حَمَرٌ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ، ثُمَّ قَالَ: لَا تَعْبِرُوا عَلَيْنَا، فَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَقَفَ، فَنَزَّلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ، وَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْفُرْقَانَ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلْوَلَ: أَيُّهَا الْمُرْءُ، إِنَّهُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا، فَلَا تَنْؤِذُنَا بِهِ فِي مَجْلِسِنَا، ارْجِعْ إِلَى رَحْلَكَ، فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ. فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَاغْشَنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا، فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ. فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّىٰ كَادُوا يَسْتَأْوِرُونَ، فَلَمْ يَرِلِ النَّبِيُّ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْفِضُهُمْ حَتَّىٰ سَكَنُوا، ثُمَّ كَبَ النَّبِيُّ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّةَهُ، فَسَارَ حَتَّىٰ دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عَبَادَةَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا سَعْدُ، أَمَّا تَسْمَعُ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ؟ يُرِيدُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي – قَالَ: كَذَا وَكَذَا. قَالَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اعْفُ عَنْهُ، وَاصْفُحْ عَنْهُ، فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ، لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ سَعْدُ بْنُ عَبَادَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اعْفُ عَنْهُ، وَاصْفُحْ عَنْهُ، فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ، لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ، لَقَدِ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبُحَرَمَةِ عَلَى أَنْ يَنْوِجُوهُ فَيُعَصِّبُونَهُ بِالْعِصَابَةِ، فَلَمَّا أَبَى اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ اللَّهُ شَرِقَ بِذَلِكَ، فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ. فَعَفَّا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يَعْفُونَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْكِتَابِ، كَمَا أَمْرَهُمُ اللَّهُ، وَيَصْبِرُونَ عَلَى الْأَذَى، حَتَّىٰ أَذِنَ اللَّهُ فِيهِمْ، فَلَمَّا عَرَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرًا، فَقَتَلَ اللَّهُ بِهِ صَنَادِيدَ كُفَّارِ قُرْيَشٍ، قَالَ ابْنُ أَبِي ابْنِ سَلْوَلَ وَمَنْ مَعْهُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَعَبَدَةٍ

الأَوْثَانِ: هَذَا أَمْرٌ قَدْ تَوَجَّهَ، فَبَأَيَّعُوا الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَسْلَمُوا.

1684.4566. Усома ибн Зайд розияллоху анҳумо шундай хабар қилади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам фадакча* тўқимли эшакка миндилар. Усома ибн Зайдни орқалариға мингаштириб, Бану Ҳорис ибн Хазраждаги Саъд ибн Убодани кўргани бордилар. Бадр жангидан олдин эди. Шунда Ибн Салул – Абдуллоҳ ибн Убай ҳам ўтирган мажлис ёнидан ўтдилар. Бу эса Абдуллоҳ ибн Убайнинг мусулмон бўлишидан олдин эди. Мажлисда мусулмонлар, бутпараст мушриклар ва яҳудийлар аралаш эди. Мажлисда Абдуллоҳ ибн Равоҳа ҳам бор эди. Мажлисни уловнинг чанг-тўзони қамраб олган эди, Абдуллоҳ ибн Убай ридоси билан бурнини тўсди-да, сўнг: «Устимизга чанг тўзитманглар!» деди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам уларга салом бердилар. Сўнгра тўхтаб, тушдилар. Уларни Аллоҳга даъват қилдилар ва уларга Қуръон ўқиб бердилар. Шунда Ибн Салул – Абдуллоҳ ибн Убай: «Эй одам, ҳақиқатда, агар ҳақ бўлса, айтганларингдан гўзал нарса йўқ. Энди бу билан мажлисимиизда бизга озор берма. Уйингга қайт-да, ким хузурингга келса, ўшангга айтиб бер», деди. Шунда Абдуллоҳ ибн Равоҳа: «Йўқ, эй Аллоҳнинг Расули! Мажлисларимизда бизни ундан баҳраманд қилинг, биз уни яхши кўрамиз», деди. Мусулмонлар, мушриклар ва яҳудийлар сўкишиб кетиб, ҳатто бир-бирларига ташланай дейишиди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам тинмай уларни тинчлантиравердилар, ниҳоят, улар жим бўлишиди. Шундан сўнг Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам уловларига миниб, йўлга тушдилар. Бориб, Саъд ибн Убоданинг олдига кирдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Абдуллоҳ ибн Убайнин ирода қилиб, унга: «Эй Саъд, Абу Ҳубобининг нима деганини эшитмадингми?» дедилар. «У ундей, бундай деди», дедилар. Саъд ибн Убода: «Эй Аллоҳнинг Расули, уни афв этинг, кечиринг. Сизга Китобни нозил қилган Зотга қасамки, Аллоҳ сизга нозил қилган ҳақни келтирас экан, бу юрт аҳли унга тож кийдириб, подшоҳлик салласини ўрашга келишишган эди. Аллоҳ сизга ҳақ ато этиб, буни истамагач, бундан унинг томоғи тиқилди. Шу боис у ўзингиз кўрган ишни қилди»,* деди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам уни афв қилдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам, саҳобалари ҳам Аллоҳ буюрганидек, мушриклар ва аҳли китобларни афв этишар, озорларга сабр қилишар эди. Аллоҳ азза ва жалла: «Албатта, сиздан олдин китоб берилганлардан ва ширк келтирганлардан кўплаб озор эшитажаксиз»*, «Аҳли китобларнинг кўплари уларга ҳақ равshan бўлганидан кейин, ўзларича ҳасад қилиб, иймонли бўлганингиздан кейин сизларни кофирилкка қайтармоқчи бўлурлар. Аллоҳнинг амири келгунча афв этинг, кечиримли бўлинг. Албатта, Аллоҳ ҳар бир нарсага қодирдир»*, деган. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам афвни Аллоҳ буюрганига таъвил тафсир қиласидилар.* Ниҳоят, Аллоҳ улар хусусида (жанг қилишга) изн берди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Бадр ғазотига чиққанларида Аллоҳ ўша ерда Қурайш кофириларининг сардорларини

ўлдирди. Ибн Салул - Ибн Убай ҳамда мушрик ва бутпарамастлардан у билан бирга бўлганлар: «Бу юзага чиқиб бўлган ишдир» деб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга Ислом учун байъат қилишди ва мусулмон бўлишди».

* Фадакча тўқим – Фадакдан келтирилган, ўша ерда тикилган тўқим. Фадак Мадинадан 2-3 марҳала (88-132 км) узоқликда жойлашган.

* Оли Имрон сураси, 186-оят.

* Бақара сураси, 109-оят.

Изоҳ: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам афвни Аллоҳ буюрганига таъвил қиласардилар» деган жумланинг маъноси шуки, Аллоҳ «афв қилинг» деганда Набий алайҳиссалом бу амрни «Уларнинг азиятларига, озорларига сабр қилинг, уларни кечиринг» деб тушунганлар.

Манба: hadis.islom.uz

